

Bruselj, 1. april 2022
(OR. en)

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0092(COD)

7808/22
ADD 4

CONSOM 78
MI 246
COMPET 203
ENER 118
ENV 313
SUSTDEV 75
DIGIT 73
CODEC 421
IA 36

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	31. marec 2022
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM- MIKKELSEN
Št. dok. Kom.:	SWD(2022) 86 final
Zadeva:	DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA Spremni dokument k Predlogu DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi direktiv 2005/29/ES in 2011/83/EU v zvezi s krepitvijo vloge potrošnikov za zeleni prehod z boljšim varstvom pred nepoštenimi praksami in boljšim obveščanjem

Delegacije prejmejo priloženi dokument SWD(2022) 86 final.

Priloga: SWD(2022) 86 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.3.2022
SWD(2022) 86 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE
POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA

Spremni dokument

k Predlogu DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA
o spremembi direktiv 2005/29/ES in 2011/83/EU v zvezi s krepitvijo vloge potrošnikov za
zeleni prehod z boljšim varstvom pred nepoštenimi praksami in boljšim obveščanjem

{COM(2022) 143 final} - {SEC(2022) 166 final} - {SWD(2022) 85 final}

Povzetek
Ocena učinka pobude za krepitev vloge potrošnikov za zeleni prehod
A. Potreba po ukrepanju
V čem je težava in zakaj je to težava na ravni EU?
Iz te ocene učinka je razvidno, da potrošniki: - nimajo zanesljivih informacij o trajnostnosti izdelkov (okoljske značilnosti, življenjska doba, popravljivost); - da se srečujejo z zavajajočimi poslovnimi praksami (zgodnja zastarelost izdelkov, zeleno zavajanje s strani organizacij, nepreglednost in neverodostojnost znakov in digitalnih informacijskih orodij za trajnostnost). To je v nasprotju s ciljem evropskega zelenega dogovora, tj. organizirati prehod na bolj okoljsko trajnostno gospodarstvo in družbo – „zeleni prehod“. Te težave škodijo: potrošnikom, saj jih usmerjajo k neoptimalnim izbiram, zmanjšujejo njihovo zaupanje v trenutno razpoložljive okoljske informacije in jim onemogočajo, da bi aktivno prispevali k zelenemu prehodu; podjetjem, ki nudijo resnično trajnostne izdelke, v primerjavi s tistimi, ki jih ne. Nekatera podjetja tvegajo tudi nepotrebne visoke stroške usklajevanja, ko države EU začenjajo uvajati različne nacionalne rešitve za zgoraj opredeljene težave. Ne nazadnje se vplivi netrajnostnih potrošniških odločitev na okolje ne obravnavajo ustrezno. V oceni sta opredeljena dva glavna dejavnika: nedelovanje trga zaradi nezadostnih gospodarskih spodbud za podjetja v zvezi z zagotavljanjem informacij o trajnostnosti izdelkov ali končanjem opredeljenih praks; - nezadostno prilagojena pravila EU, kar nacionalnim organom otežuje učinkovito obravnavo težav, ki jih opredelijo.
Kaj naj bi prinesla ta pobuda?
Cilj te pobude je: - zagotoviti nemoteno delovanje enotnega trga EU, ki bo koristilo potrošnikom in trgovcem; - spodbujati vlogo potrošnje pri doseganju podnebnih ciljev EU in varstvu okolja. Na strani povpraševanja bi morala pobuda zmanjšati škodo za potrošnike, izboljšati zaupanje potrošnikov in okrepiti njihovo vlogo, da bodo lahko aktivno udeleženi v zelenem prehodu. Na strani ponudbe je cilj pobude zagotoviti enake konkurenčne pogoje in pravno varnost za podjetja. Posebni cilji so: - potrošnikom omogočiti sprejemanje informiranih odločitev o nakupu (spodbujanje trajnostne potrošnje); - odpraviti nepoštenе prakse, ki potrošnike odvrčajo od trajnostnih potrošniških odločitev; - zagotoviti boljšo in doslednejšo uporabo pravil EU.
Kakšna je dodana vrednost ukrepanja na ravni EU (subsidiarnost)?
Varstvo potrošnikov spada v skupno pristojnost („deljena pristojnost“) vlad EU in EU, zato lahko EU ukrepa, če je potrebno.

Cilj pobude je obravnavati težave, ki so močno razširjene in imajo enake vzroke po vsej EU. Ker države EU enostransko pripravljajo posebno zakonodajo za obravnavo težav, bi ukrepanje na ravni EU s to pobudo zmanjšalo pravno razdrobljenost na enotnem trgu ter posledice v smislu ovir za čezmejno trgovino in različnih ravni varstva potrošnikov.

Ne nazadnje podnebne spremembe in degradacija okolja ne poznajo meja, saj lahko netrajnostna potrošnja v eni državi vpliva na druge države. Skupno ukrepanje na ravni EU bi lahko bilo učinkovitejše za EU kot celoto.

B. Rešitve

Katere so različne možnosti za doseg ciljev? Ali je katera od njih prednostna? Če je odgovor nikalen, zakaj ne?

V oceni je opredeljenih več prednostnih možnosti politike, ki bi zagotovile usklajenost te pobude z drugima pobudama, ki sta še v pripravi (pobuda o „zelenih zagotovilih“ in pobuda o „trajnostnih izdelkih“).

Navedene prednostne možnosti so samostojne in v več primerih zagotavljajo splošna pravila, ki jih bosta drugi pobudi koristno dopolnjevali:

1. zagotavljanje informacij o obstoju (ali neobstoju) proizvajalčeve tržne garancije trajnosti in obdobja, v katerem se zagotavljajo brezplačne posodobitve programske opreme;
2. zagotavljanje lestvice popravljivosti ali drugih za popravilo pomembnih informacij, kjer so ustrezne/razpoložljive;
3. prepoved določenih praks, povezanih z zgodnjo zastarelostjo;
4. zagotavljanje pravil, da se zagotovi poštenost okoljskih trditev, vključno s prepovedjo določenih praks zelenega zavajanja;
5. zagotavljanje pravil, da se zagotovita preglednost in verodostojnost znakov za trajnostnost in informacijskih orodij za trajnostnost.

Kako?

- Možnosti 1 in 2 bosta doseženi s ciljno usmerjenimi spremembami direktive o pravicah potrošnikov (Direktiva 2011/83/EU).
- Možnosti 3, 4 in 5 bodo dosežene s ciljno usmerjenimi spremembami direktive o nepoštenih poslovnih praksah (Direktiva 2005/29/ES)

Kateri izdelki?

- Pri možnosti 1 za vse blago razen za posodobitve programske opreme, ki so relevantne le za določeno blago. Poleg tega je bilo sklenjeno, da bi morali trgovci zagotoviti informacije o odsotnosti proizvajalčeve garancije trajnosti le za blago, ki uporablja energijo. .
- Pri možnosti 2 obseg izdelkov ni bil opredeljen (ukrepi se bodo uporabljali, kadar je zadevne informacije treba dati na voljo v skladu z veljavno zakonodajo).
- Podobno obseg izdelkov ni bil opredeljen za možnosti 3, 4 in 5, saj se bodo ukrepi uporabljali za določene poslovne prakse ne glede na zadevni izdelek.

Kakšna so stališča različnih deležnikov? Kdo podpira katero možnost?

Potrošniška združenja na splošno podpirajo prednostne možnosti politike. V primeru možnosti 1, 3 in 4 so bolj naklonjena bolj ambicioznim ukrepom od predlaganih.

Poslovna združenja menijo, da sta izbrani možnosti 1 in 4 učinkoviti, vendar opozarjajo tudi na zmerne stroške, ki jih bodo imela. Možnosti 3 so nekoliko nenaklonjena, saj menijo, da prinaša visoke stroške. Vendar je to skupina deležnikov, ki bo možnost 5 najverjetneje štela za učinkovito.

Nacionalni organi načeloma podpirajo različne izbrane možnosti, zlasti možnosti 3, 4 in 5, saj bi te olajšale njihovo

izvrševanje.

C. Učinki prednostne možnosti

Kakšne so koristi prednostnih možnosti?

Potrošniki – na splošno bi imeli znatne koristi.

Lahko bi **sprejemali boljše odločitve** zaradi:

- boljše razpoložljivosti in zanesljivosti informacij na prodajnem mestu o obstoju in trajanju proizvajalčeve tržne garancije trajnosti in časovnega obdobja, v katerem se zagotavljajo brezplačne posodobitve programske opreme;
- razpoložljivosti lestvice popravljivosti ali drugih za popravilo pomembnih informacij;
- ukrepanja za obravnavo zelenega zavajanja, zgodnje zastarelosti ter uporabe znakov in digitalnih informacijskih orodij za trajnostnost, ki niso pregledni ali verodostojni.

Prav tako bi bile boljše **zaščitene njihove pravice**:

- lažje bi lahko ugotovili, kateri izdelki imajo daljšo proizvajalčevo tržno garancijo trajnosti, in se odločili, ali ustreza njihovim potrebam;
- lažne okoljske trditve ter nezanesljivi/nepregledni znaki in digitalna informacijska orodja za trajnostnost bi jih zavajali v manjši meri;
- kupljeni izdelki se ne bi pokvarili prej, kot potrošnik pričakuje.

Okolje

Verjetneje je, da bi potrošniki izbirali izdelke, ki so trajnostni (izdelani z manjšim vplivom na okolje, z daljšo pričakovano življenjsko dobo in pogosteje popravljene kot zdaj).

Podjetja

Bilo bi manj morebitnih ovir za čezmejno trgovino, ki so posledica enostranskih ukrepov, ki jih uvedejo posamezne države EU. Zlasti možnosti 3, 4 in 5 bi povzročile enake konkurenčne pogoje, saj je njihov cilj odprava nepoštenih praks, ki jih uporabljajo nekateri udeleženci na trgu.

Kakšni so stroški prednostne možnosti?

Dodatni stroški za podjetja bodo izhajali iz zagotavljanja informacij o tržnih garancijah trajnosti, obdobjih brezplačnih posodobitev programske opreme in popravilih.

Vendar bi stroški morali biti omejeni in, čeprav bodo verjetno preneseni na potrošnike, po pričakovanjih na povpraševanje ne bodo vplivali negativno, zlasti ker bodo potrošniki raje plačali za izdelke, ki delujejo dlje ali jih je lažje popraviti.

Tudi obravnavo zelenega zavajanja in zgodnje zastarelosti bo povzročila nadaljnje stroške, vendar predvsem tistim podjetjem, ki zdaj uporabljajo take prakse. Podjetja, ki jih ne uporabljajo, pa bodo imela koristi od enakih konkurenčnih pogojev, saj bodo prakse v tem smislu odpravljene.

Zaradi zagotavljanja pravil, da se zagotovita preglednost in verodostojnost znakov in informacijskih orodij za trajnostnost, bodo imele organizacije, ki jih upravljajo, večje stroške. Verjetno jih bodo prenesle na podjetja, ki zaprosijo za take znake, vendar se lahko podjetja tudi odločijo, da bodo v prihodnje zaprosila za manj znakov.

Nacionalni organi bodo imeli stroške, povezane z izvrševanjem novih obveznosti. Vendar so nekateri poudarili, da jim bodo jasnejša pravila o zelenem zavajanju in zgodnji zastarelosti morda celo omogočila prihranke, saj je

veljavna pravila težko izvajati, za izvajanje pa so potrebni precejšnji viri. Pomembno je tudi, da bi moralo kombiniranje različnih možnosti ustvariti določeno ekonomijo obsega, kar zadeva stroške izvrševanja in stroške za podjetja (npr. stroške za seznanjanje z novimi ukrepi in notranje inšpekcijske preglede).
Kakšni so učinki na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost?
V skladu z obstoječim potrošniškim pravom EU za mala, srednja ali mikro podjetja niso predvidene izjeme, saj bi bilo to v nasprotju s splošnim namenom pravil o varstvu potrošnikov. Prav tako bi bilo v nasprotju z interesi MSP, saj bi imeli potrošniki nižjo raven varstva in s tem ob nakupu pri njih manj zaupanja. MSP bi torej imela zgoraj omenjene stroške. Vendar pa bi imela koristi od pravičnejših praks na trgu, ki bi vodile do enakih konkurenčnih pogojev, ter tudi od manjših ovir za čezmejno trgovino, s čimer bi se izognila morebitnemu mozaiku različne zakonodaje v EU, saj različne države uporabljajo različne rešitve.
Ali bo prišlo do znatnih učinkov na nacionalne proračune in uprave?
Nacionalne uprave bodo imele dodatne stroške, povezane z izvrševanjem novih pravil, čeprav bi v okviru možnosti 4 in 5 bilo mogoče dejansko ustvariti prihranke, pri kombinaciji izbranih možnosti pa obstaja določena ekonomija obsega. Izbrane možnosti temeljijo tudi na izboljšavah, ki so posledica nedavnih zakonodajnih sprememb v zvezi z izvrševanjem.
Ali bo imela pobuda še druge pomembnejše učinke?
Drugi pomembnejši učinki niso bili opredeljeni, vključno z državami zunaj EU. Možnosti so bile ocenjene tudi z vidika skladnosti z drugo zakonodajo in povezanima pobudama, ki sta v pripravi, ta vidik pa je bil pozorno upoštevan pri izbiri prednostnih možnosti. Vse izbrane možnosti so bile oblikovane tako, da dopolnjujejo obstoječo zakonodajo in olajšajo izvrševanje.
Sorazmernost?
Kot je navedeno zgoraj, je bilo opredeljenih več prednostnih možnosti politike, da bi se zagotovilo, da je ta pobuda skladna s pobudama o zelenih zagotovilih in trajnostnih izdelkih, ki sta v pripravi. Izbrane možnosti štejejo za sorazmerne z vidika sedanje škode za potrošnike, pričakovanih koristi za blaginjo potrošnikov, stroškov, ki jih bodo imeli podjetja in uprave, ter pričakovanih pozitivnih učinkov na družbo zaradi zmanjšanja emisij CO₂ in drugih vplivov na okolje. Možnosti, ki bi podjetjem povzročile zelo visoke stroške, bodisi niso bile izbrane ali pa so bile zavrnjene že v zgodnji fazi.
D. Spremljanje
Kdaj bo politika pregledana?
Poleg rednega spremljanja predlagamo, da se tri leta po začetku izvajanja poroča o uspešnosti pobude.